

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Vojtěcha Šimíčka, soudce Ludvíka Davida (soudce zpravodaj) a soudkyně Kateřiny Šimáčkové ve věci ústavní stížnosti stěžovatele **A. C.**, právně zastoupeného Mgr. Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 6, Brno, proti usnesení Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha 1, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, 9. oddělení obecné kriminality ze dne 29. 5. 2017 č. j. KRPA-292036-56/TČ-2016-001179-1, usnesení Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 11. 9. 2017 č. j. ZN 1105 191/2017-51 a vyrozumění Městského státního zastupitelství v Praze dne 21. 2. 2018 č. j. 3 KZN 1176/2017-9, za účasti 1) Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha 1, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, 9. oddělení obecné kriminality, 2) Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 a 3) Městského státního zastupitelství v Praze, jako účastníků řízení, takto:

I. Usnesením Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha 1, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, 9. oddělení obecné kriminality ze dne 29. 5. 2017 č. j. KRPA-292036-56/TČ-2016-001179-1, usnesením Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 11. 9. 2017 č. j. ZN 1105 191/2017-51 a vyrozuměním Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 21. 2. 2018 č. j. 3 KZN 1176/2017-9 bylo porušeno základní právo stěžovatele na účinné vyšetřování vyplývající z čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II. Tato rozhodnutí se proto ruší.

Odůvodnění:

1. Ústavnímu soudu byl dne 20. 4. 2018 doručen návrh na zahájení řízení o ústavní stížnosti ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“). Stěžovatel brojí proti v záhlaví citovanému usnesení Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha 1, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, 9. oddělení obecné kriminality (dále jen „policejní orgán“), usnesení Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 (dále jen „obvodní státní zastupitelství“) a sdělení Městského státního zastupitelství v Praze (dále jen „městské státní zastupitelství“), týkajících se tvrzeného zákroku Městské policie hl. m. Prahy (dále jen „městská policie“) ze dne 1. 8. 2016 proti stěžovateli, neboť má za to, že jimi byla porušena jeho práva podle čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

I. Rekapitulace skutkového stavu a obsah napadených rozhodnutí

2. Z obsahu ústavní stížnosti, přiložených listin, spisu obvodního státního zastupitelství sp. zn. 0 ZN 1105/2017, spisu policejního orgánu sp. zn. KRPA-292036/TČ-2016-001179, spisu obvodního státního zastupitelství sp. zn. 2 ZN 191/2017 a spisu policejního orgánu sp. zn. KRPA-24176/TČ-2017 zjistil Ústavní soud následující skutečnosti.

3. Náhodně projíždějící hlídka Policie České republiky (dále jen „Policie ČR“) přivolala stěžovateli dne 1. 8. 2016 kolem 17 hod. záchrannou službu, neboť jevil známky náhlé nevolnosti. Pracovníci záchranné služby hlavního města Prahy do záznamu o výjezdu záchranné služby uvedli, že stěžovatel nebyl pod vlivem alkoholu, byl „nalezen PČR ležící na ulici, nespolupracuje, odmítá (nečitelné – pozn.) odpovídat na otázky při odběru anamnézy, (nečitelné – pozn.), bez lateralizace, agravace, obtíží, KP komp., bez vidit. poranění, celk. slabost, bezdomovectví.“

4. K ošetření stěžovatele v Nemocnici Na Františku nedošlo, neboť stěžovatel se dle výpovědí svědků choval k zaměstnancům nemocnice hrubě a nekooperativně; stěžovatel to rozporuje. Personál nemocnice tudíž přibližně v čase 17:50 hod. přivolal hlídku městské policie. Dostavili se strážníci M. P. a T. J. a vyzvali stěžovatele, aby opustil prostory nemocnice. Jelikož stěžovatel jejich výzvy neuposlechl, vyvezli jej na nemocničním vozíku, na němž seděl, ven před nemocnici. Od tohoto momentu se tvrzení stěžovatele a strážníků, příp. dalších svědků zcela rozcházejí. K tomu je vhodné dodat, že orgánům činným v trestním řízení se nepovedlo získat videozáznamy incidentu, neboť údajné místo činu není pokryto městským ani nemocničním bezpečnostním kamerovým systémem a strážníci městské policie nebyli vybaveni přenosnými kamerami.

5. Zprvé, stěžovatel uvádí, že strážníci jej shodili na zem. Jelikož se cítil ohrožen, snažil se sehnat pomoc u kolemjdoucích turistů. To strážníky mělo rozčílit, začali jej zcela bezdůvodně vléct, hodili jej na zem, bili a kopali ho do rozličných částí těla, prudce mu vyvrátili ruce za záda, zaklekl ho, nasadili mu pouta a utáhli je tak, až křičel bolestí. Když je verbálně upozornil, že zná svá práva, svůj útok zintenzivnili. Naopak strážníci popisují situaci tak, že stěžovatel se na několikátou výzvu poklidně postavil z vozíku a zůstal stát. Pak začal křičet po turistech a následně vběhl do vozovky s úmyslem vlastním tělem zastavit projíždějící auta. Stěžovatele tudíž museli pomocí hmatů a chvatů odvést z vozovky, neboť ohrožoval svůj život a zdraví. Při zákroku stěžovatel nechtěně udeřil jednoho ze strážníků hlavou do nosu, v důsledku čehož musel být daný strážník ošetřen. Stěžovatel se následně začal aktivně bránit a být agresivní, pročež jej pomocí hmatů a chvatů svedli na zem a nasadili mu pouta.

6. Zadruhé, dle stěžovatele jej strážníci měli následně odtáhnout do služebního auta, kde jej hodili na podlahu a bili a kopali do rozličných částí těla, zejména do pravého stehna. Přesněji uvádí, že jej celou cestou „mlátili do ledvin (zprava), klečeli na skoliotické páteři na podlaze, kopal kolenem, několik desítekrát do femorisu...“ (viz stěžovatelovo ručně sepsané podání ze dne 1. 8. 2016, č. 1. 26 téhož spisu). Na jiném místě uvádí: „zatáhli mě do přistaveného služebního auta, ... hodili mě na podlahu, kde byl prostor namísto přední sedačky, která byla posunutá dopředu, hlavou mezi zadní lavice, na levou stranu těla, přičemž mi narazili levé rameno a udeřil jsem se do hlavy. ... [A]ktivní byl hlavně první z dvojice, který mě neustále mlátil, kopal kolenem do stejného místa do pravého stehna ... a párkrát do holeně pravé nohy. ... Při ležení na zemi, jak

jsem byl spoutaný s rukama za zády, se mi též projížděli botami po poutech ze strany na stranu... A také mě občas udeřil na pravé straně do ledvin a břicha v oblasti sleziny, také mě víckrát kopl do oblasti holeně“ (viz trestní oznámení stěžovatele ze dne 10. 11. 2016, č. 1. 29 téhož spisu). Později popisoval útok takto: „V autě mě hodil strážník na podlahu, sedačka byla odsunutá dopředu, nastupovali jsme z pravé strany bočními dveřmi, zde mě strážník hodil do prostoru té odsunuté sedačky a já jsem se udeřil do hlavy a ramene. Jeden strážník co mě pořád mlátil si někde ve voze sedl na nějakou odsunutou sedačku a pořád mě celou cestou kopal do stehna. Byl jsem hozen do zadní části vozidla od posuvných dveří směrem do leva dozadu. Strážník byl u přede mnou někde u dveří a kopal mě...“ (viz úřední záznam o vysvětlení podaném stěžovatelem dle 28. 3. 2017, č. 1. 46 téhož spisu). Naopak dle výpovědí strážníků seděl stěžovatel po celou dobu jízdy na sedadle, přičemž ruce měl z důvodu předchozího agresivního chování spoutané za zády; vedle něj seděl jeden ze strážníků. Uvedli, že proti stěžovateli ve vozidle ani jeden z nich nezasahoval, neboť to nebylo nutné. Oba tvrdili, že vnitřní prostor služebního vozidla je příliš malý a neumožňuje, aby v něm byl stěžovatel napaden výše popsaným způsobem. Pro úplnost lze dodat, že dle ohledání se jedná o vozidlo značky WV Transporter, jež má v zadní části volný prostor o rozměrech 135 cm (výška) x 130 cm (délka) x 47 cm, resp. 67 cm (šířka) (viz protokol o ohledání věci ze dne 2. 3. 2017, č. 1. 88 – 90).

7. Zatřetí, stěžovatel uváděl, že strážníci jej nakonec odvezli na Obvodní ředitelství policie Praha 1, Místní oddělení Benediktská (dále jen „MOP Benediktská“). Stěžovatel tvrdí, že po ověření jeho totožnosti jej příslušníci Policie ČR měli vyhánět a odmítali s ním sepsat trestní oznámení. Až po několika hodinách mu poskytli psací potřeby za účelem sepsání trestního oznámení, které bylo v 21:24 hod. převzato příslušníky Policie ČR. Následně mu byla na jeho žádost přivolána přibližně v 21:30 hod. rychlá zdravotnická pomoc. Dle strážníků a dalšího svědka bylo stěžovateli po zjištění totožnosti umožněno, aby opustil prostory MOP Benediktská, což nejprve učinil, avšak po několika minutách se vrátil s úmyslem podat na strážníky městské policie trestní oznámení nebo stížnost (viz úřední záznam ze dne 2. 8. 2016, č. 1. 115 spisu policejního orgánu sp. zn. KRPA-292036/TČ-2016-001179). Stěžovatel se měl chovat hrubě, arogantně, dožadovat se občerstvení a pozornosti. Následně mu byly poskytnuty psací potřeby, které požadoval, a příslušníci Policie ČR se s ním – neúspěšně – pokusili sepsat trestní oznámení (viz záznam z 1. 8. 2016, 18:50 hod., č. 1. 114 téhož spisu). Stěžovateli byla kolem 21:30 hod. přivolána rychlá zdravotnická pomoc.

8. Záchraná služba převezla stěžovatele do Nemocnice Na Bulovce, kde byl ošetřen a byla provedena řada testů a vyšetření. Z lékařské zprávy vyhotovené dne 1. 8. 2016 v 23:44 hod. vyplývá, že stěžovateli bylo diagnostikováno zhmoždění (kontuze) hrudníku, byla zjištěna „palpačně silná algická reakce na pravé stehno“ a v krvi byla naměřena hladina myoglobinu – tedy látky indikující mj. poškození svalstva – ve výši 1071,6 ug/l. Lékaři na základě vyšetření dospěli k následujícímu závěru: „St. p. napadení s mnohačetnými hematomy a cefaleou, t. č. neurologický nález bez lateralizace, ameningiální, dle CT mozku přiměřený nález. Zvýšené hladiny myoglobinu, susp. po úderech do svalů.“ Stěžovatel byl následně převezen do Thomayerovy nemocnice, kde byl opětovně vyšetřen. Z lékařské zprávy vyhotovené dne 2. 8. 2016 v 5:02 hod. vyplývá, že na pažích stěžovatele byly mj. zjištěny „bilat. cirkulárně zarudlé otlaky,“ oděrky na hlavě a „palpační bolestivost pravého stehna bez zjevného hematomu (obvod levého stehna 45 cm, ve stejné výšce pravé stehno 54 cm).“ Dle výsledků duplexní sonografie nebyl prokázán hematom na pravém stehně stěžovatele a „zřejmě se jedná jen o tkáňový otok po kontuzi.“ V diagnostickém souhrnu mj. stojí: „St. p. napadení, kontuze pravého

stehna, t. č. pro bolestivost prakticky imobilní.“ Následně byl stěžovatel převezen do Nemocnice Říčany, kde byl ve dnech 2. 8. až 10. 8. 2016 hospitalizován mj. pro zánět v dutině ústní a infekční onemocnění na pravém bérce. Ve dnech 10. 8. až 19. 8. 2016 byl stěžovatel hospitalizován v LDN Třebotov, kam byl dle propouštěcí zprávy přeložen k doléčení zánětu v dutině ústní, infekčního onemocnění a „*zhmoždění – kontuze – hrudníku, břicha a P femuru.*“

9. V reakci na tyto události podal stěžovatel dne 10. 11. 2016 k Obvodnímu státnímu zastupitelství pro Prahu 1 trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1 trestního zákoníku, trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. e) trestního zákoníku a trestného činu mučení a jiného nelidského a krutého zacházení dle § 149 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) trestního zákoníku.

10. Dne 5. 1. 2017 bylo policejním orgánem zahájeno šetření pro podezření neznámého pachatele ze spáchání trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 trestního zákoníku. Policejní orgán na základě provedeného šetření v záhlaví citovaným usnesením věc odložil, neboť dospěl k závěru, že se nejedná o podezření z uvedeného trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak. Policejní orgán v odůvodnění poukazoval na konfliktní povahu stěžovatele, což ilustroval dokumenty obdrženy od neziskové organizace Naděje a výpověďmi strážníků městské policie a jednoho příslušníka Policie ČR. Na základě lékařských zpráv policejní orgán konstatoval, že stěžovatel byl ošetřen a hospitalizován pouze pro zánět v dutině ústní a infekční onemocnění, nikoli pro „*pohmožděniny, které uvádí, že mu způsobili strážníci.*“ Pokud by totiž bylo vůči stěžovateli užito – v souladu s jeho tvrzeními – velmi intenzivního brachiálního násilí, „*je zcela bez jakékoliv pochybnosti nutno mít za to, že toto brachiální násilí by zcela nutně zanechalo stopy na tělesné konstituci (stěžovatele – pozn.), a to stopy zjevné, jednoznačně svědčící o užití tohoto násilí. Takové stopy násilí by pak musely být uvedeny v lékařské zprávě po vyšetření (stěžovatele – pozn.), čemuž tak není.*“ Policejní orgán proto dospěl k závěru, že stěžovatel podal trestní oznámení ve snaze se strážníkům pomstít.

11. O stížnosti stěžovatele proti usnesení policejního orgánu rozhodlo obvodní státní zastupitelství v záhlaví citovaným usnesením tak, že ji zamítlo podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu. V odůvodnění je opět poukazováno na konfliktní povahu stěžovatele, jeho tendenci chovat se hrubě a arogantně a rozpor mezi tvrzeními stěžovatele a jinými důkazy. Z toho státní zástupkyně obvodního státního zastupitelství dovozuje, že s ohledem na okolnosti případu by bylo velmi obtížné přisoudit tvrzením stěžovatele věrohodnost, ač nelze vyloučit, že by výjimečně mohl uvádět i pravdu. Rovněž státní zástupkyně se přiklonila k závěru, že shora popisovaná zranění stěžovatele neodpovídají brutálnímu násilí, které stěžovatel popisuje, nýbrž odpovídají standardnímu služebnímu zákroku strážníků, během kterého musely být použity donucovací prostředky. Navíc bylo zdůrazněno, že stěžovatel jakožto osoba bez domova mohl utrpět namítaná zranění ještě před namítaným útokem strážníků městské policie.

12. Stěžovatel podal k městskému státnímu zastupitelství podnět k výkonu dohledu nad postupem obvodního státního zastupitelství. V záhlaví citovaným vyzněním městského státního zastupitelství byl stěžovatel informován, že jeho podnět byl jako nedůvodný odložen, neboť v rozhodování nižšího státního zastupitelství nebylo zjištěno žádné pochybení. Státní zástupce městského státního zastupitelství konstatoval, že dospěl

ke shodným závěrům jako policejní orgán a obvodní státní zástupkyně. Opět poukázal na problematickou povahu stěžovatele, absenci důkazů o tom, že stěžovatel neutrpěl výše uvedená zranění ještě před zásahem strážníků městské policie, a na „*nikoli závažný*“ charakter těchto zranění.

II. Obsah ústavní stížnosti

13. V úvodu ústavní stížnosti stěžovatel shrnuje skutkový stav věci a dosavadní procesní postup policejního orgánu, obvodního státního zastupitelství a městského státního zastupitelství. Poukazuje na to, že policejní orgán a státní zastupitelství postupovaly ve věci nedůkladně, předsudečně a z důvodu jeho údajně konfliktní povahy se odmítaly jeho trestním oznámením řádně zabývat. Byť stěžovatel učinil první pokus o podání trestního oznámení již dne 1. 8. 2016, k zahájení úkonů trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu došlo až v reakci na stěžovatelovo druhé trestní oznámení ze dne 10. 11. 2016. Příslušné orgány činné v trestním řízení sice provedly šetření, avšak jejich procesní aktivita byla nedostatečná, nesměřovala k zajištění zcela esenciálních důkazů a ty důkazy, které zajištěny byly a svědčily o pravdivosti stěžovatelových tvrzení, byly záměrně bagatelizovány. Předsudečný přístup těchto orgánů je dle mínění stěžovatele zřejmý z odůvodnění napadených rozhodnutí. Má za to, že jejich závěry připomínají spíše argumentaci nekritického obhájce obviněného, nikoli závěry nestranného orgánu veřejné žaloby. Má též za to, že v jeho případě došlo k paušálnímu a nedbalému odmítnutí spravedlnosti, které opomíjí zvláštní zranitelnost osob stojících na okraji společnosti a přispívá k upevňování postojů, v jejichž důsledku je násilí na těchto osobách systematicky přehlíženo a tolerováno.

14. S poukazem na judikaturu Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“) stěžovatel předně poukazuje na existenci pozitivního závazku státu provést účinné vyšetřování, je-li vzneseno hájitelné tvrzení, že stěžovatel byl podroben mučení nebo krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení (dále též „špatné zacházení“). Hájitelnost svých tvrzení odůvodňuje poukazem na jejich konzistentnost, jakož i obsah lékařských zpráv. Současně zdůrazňuje, že navzdory nosným tezím vyplývajícím z nálezu sp. zn. I. ÚS 520/16 ze dne 22. 6. 2016 (N 119/81 SbNU 853) dotčené orgány automaticky upřednostnily výpovědi podezřelých strážníků městské policie (dále pro stručnost obecně jen „obvinění“, bez ohledu na konkrétní procesní postavení těchto osob) před výpovědí stěžovatele. Nezabývaly se ani otázkou, zda bylo použití donucovacích prostředků vůči stěžovateli nezbytné, přiměřené a sledovalo legitimní účel [nálezu sp. zn. I. ÚS 860/15 ze dne 27. 10. 2015 (N 191/79 SbNU 161)]. Napadená rozhodnutí navíc vykazují známky extrémního rozporu mezi zjištěným skutkovým stavem a právními závěry, jež byly na jeho základě učiněny.

III. Vyjádření účastníků řízení

15. Policejní orgán ve svém vyjádření uvedl, že svůj postup ve věci stěžovatele považuje za souladný se zásadami trestního řízení ve smyslu § 2 odst. 5 a 6 trestního řádu, přičemž nepovažuje za nezbytné ke svému postupu uvádět další skutečnosti.

16. Obvodní státní zastupitelství ve svém vyjádření shrnulo procesní postup a kroky, které byly ve věci učiněny policejním orgánem, jmenovaným státním zastupitelstvím a městským státním zastupitelstvím. Na základě toho dovodilo, že k porušení stěžovatelových práv nedošlo.

17. Městské státní zastupitelství rovněž zopakovalo skutkový stav věci, procesní postup, kroky, které jednotlivé orgány podnikly, a obsah napadaného vyrozumění. Setrvalo na své pozici, že lékařské zprávy byly vyhodnoceny komplexně a nevyplývá z nich, že stěžovatel utrpěl v důsledku zásahu strážníků četná nebo závažná zranění vyžadující hospitalizaci. Navíc není vyloučené, že k uvedeným zraněním mohl přijít i dříve. K tomu dále uvádí, že ačkoli bylo při vyšetření v Nemocnici Na Bulovce stěžovateli diagnostikováno zhmoždění hlavy, hrudníku, břicha a pravého stehna a oděrky a stěžovatel byl následně hospitalizován na interním oddělení, k hospitalizaci bylo přistoupeno pouze z důvodu recidivující růže (infekční onemocnění) a počínajícího zánětu dutiny ústní. Dále městské státní zastupitelství poukazuje na to, že audiovizuální záznam incidentu nebyl získán nikoli z důvodu nedostatečné snahy orgánů činných v trestním řízení, nýbrž v důsledku toho, že inkriminované místo nezabírá žádná z kamer městského kamerového systému ani soukromého subjektu a strážníci nebyly vybaveni přenosným nahrávacím zařízením. Nakonec městské státní zastupitelství uvádí, že odůvodnila-li státní zástupkyně obvodního státního zastupitelství obecnou nedůvěryhodnost stěžovatele poukazem na jeho sociální status a povahové črty, jednalo se o nevhodné vyjádření, avšak nikoli o důkaz její podjatosti nebo zaujatosti vůči osobě stěžovatele. Proto navrhuje ústavní stížnost odmítnout.

18. Ústavní soud nepovažoval za nezbytné zasílat vyjádření policejního orgánu, obvodního státního zastupitelství a městského státního zastupitelství stěžovateli k replice, neboť se v nich neobjevily žádné zásadní nebo nové argumenty.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

19. Dříve, než Ústavní soud přistoupil k meritornímu přezkumu napadených rozhodnutí, posuzoval splnění procesních předpokladů řízení. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, jenž byl účastníkem řízení, v němž byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s požadavky § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva. Ústavní stížnost je proto přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

20. Ústavní soud rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nebylo možno očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

21. Po prostudování ústavní stížnosti, vyžádaných spisů a vyjádření účastníků řízení Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná ve vztahu k tvrzenému porušení práva na účinné vyšetřování dle čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy. Porušení substantivního aspektu zákazu mučení nebo špatného zacházení v této chvíli Ústavní soud konstatovat nemohl.

V. 1. Zákaz mučení a krutého, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu – substantivní aspekt

22. Zákaz mučení a krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu lze na ústavní úrovni nalézt v čl. 7 odst. 2 Listiny nebo čl. 3 Úmluvy. Tato ustanovení zakotvují jednu z nezákladnějších hodnot demokratických společností (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci A. a další proti Spojenému království ze dne 19. 2. 2009, č. 3455/05, § 126), což se odráží mimo jiného v jejich absolutní povaze neumožňující žádné výjimky za žádných okolností. Z pohledu zákazu mučení a špatného zacházení tudíž není podstatné, zda k němu došlo např. na základě předchozího chování oběti či jisté provokace nebo v situaci, kdy k tomu oběť žádný „důvod“ nezavdala (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Bouyid proti Belgii ze dne 28. 9. 2015, č. 23380/09, § 108).

23. Nelidským zacházením je takové, které působí buď přímo ublížení na zdraví, nebo intenzivní fyzické a psychické utrpení (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Gäfgen proti Německu ze dne 1. 6. 2010, č. 22978/05, § 89). Zacházení je považováno za ponižující, jestliže potupuje nebo pokořuje jednotlivce, neprokazuje dostatečnou úctu k jeho lidské důstojnosti nebo tuto důstojnost snižuje či vyvolává pocity strachu, úzkosti nebo méněcennosti, jež jsou schopny zlomit morální a fyzický odpor dané osoby (srov. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci M. S. S. proti Belgii a Řecku ze dne 21. 1. 2011, č. 30696/09, § 220). Ponižující zacházení má úzkou vazbu na požadavek respektu k důstojnosti člověka, která nepřipouští, aby orgány veřejné moci s člověkem zacházely jako s objektem.

24. Pokud má namítané špatné zacházení spadat do rozsahu čl. 7 odst. 2 Listiny nebo čl. 3 Úmluvy, je třeba, aby přesáhlo určitou minimální úroveň závažnosti. Posouzení úrovně závažnosti je z podstaty věci relativní a závisí na všech okolnostech případu, jimiž jsou zejména délka zásahu, jeho fyzické a psychické následky, v některých případech i pohlaví, věk či zdravotní stav oběti, dále pohnutka či cíl zásahu do fyzické integrity, jakož i celkový kontext, v němž k němu došlo (v podrobnostech srov. nález sp. zn. III. ÚS 2012/18 ze dne 3. 9. 2019, bod 37 a násl.). Kumulativní působení víceroch – byť v izolovaném pohledu i méně závažných – faktorů a okolností, za nichž ke špatnému zacházení mělo dojít, může ve výsledku vést ke zvýšení celkové míry utrpení, které oběť pocítuje, a potažmo ke konstatování porušení čl. 7 odst. 2 Listiny nebo čl. 3 Úmluvy (srov. nález sp. zn. I. ÚS 860/15 cit. výše, bod 56).

25. Evropský soud pro lidská práva požaduje, aby tvrzení stěžovatele, že byl podroben mučení nebo špatnému zacházení, byla podpořena dostatečným množstvím důkazů. Z jeho judikatury přitom vyplývá, že soud si musí být při hodnocení předložených důkazů mimo rozumnou pochybnost (*beyond reasonable doubt*) jist tím, že stěžovatel byl způsobem popsaným v stížnosti podroben mučení nebo špatnému zacházení. Takový závěr ovšem může vyplývat z koexistence dostatečně přesvědčivých, jasných a shodných závěrů (*inferences*) nebo nijak nevyvrácených domněnek o průběhu skutkového děje (*unrebutted presumptions of fact*) (srov. např. rozsudek pléna ESLP ve věci Irsko proti Spojenému království ze dne 18. 1. 1978 č. 5310/71, § 161; rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Labita proti Itálii ze dne 6. 4. 200, č. 26772/95, § 121; rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Ramirez Sanchez proti Francii ze dne 4. 7. 2006, č. 59450/00, § 117; rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Jalloh proti Německu ze dne 11. 7. 2006, č. 54810/00, § 67;

rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Bouyid proti Belgii, cit. výše, § 82). Ústavní soud neshledal důvod k tomu, aby v nyní posuzované věci aplikoval odlišný důkazní standard.

26. Stěžovatel ve své ústavní stížnosti namítá, že dne 1. 8. 2016 přibližně v 18:25 hod. při převozu z Nemocnice Na Františku na MOP Benediktská za účelem zjištění jeho totožnosti byl se strany strážníků podroben špatnému zacházení, což dokládá mimo jiné lékařskými zprávami a poukazem na své konzistentní výpovědi o průběhu napadení (v podrobnostech viz výše body 5 až 8 tohoto nálezu).

27. Ústavní soud předesílá, že posouzení důvodnosti této části stěžovatelovy stížnosti je značně ztíženo tím, že k zastavení šetření, resp. k odložení věci došlo ve velmi raném stádiu. Současná míra objasněnosti věci je tudíž poměrně nízká. Navzdory tomu považuje Ústavní soud za vhodné upozornit na několik nikoli bezvýznamných skutečností vyplývajících ze spisového materiálu. Zaprvé, ač některá tvrzení stěžovatele jsou nepřesná, neověřitelná nebo (zdánlivě) vyvrácena jinými důkazy, jeho popis událostí, k nimž mělo dojít při převozu, zůstává v čase neměnný a konzistentní. Zadruhé, o korektnosti tvrzení stěžovatele by mohlo svědčit také to, že mezi tvrzeným útokem a lékařskými vyšetřeními existuje velmi úzká časová návaznost. K tvrzenému útoku mělo dojít dne 1. 8. 2016 kolem 18:25 hod., stěžovatel byl převzat do péče pracovníků záchranné služby téhož dne přibližně v 21:30 hod. a první lékařské zprávy byly vyhotoveny před půlnocí téhož dne. Zatřetí, při laickém zhodnocení obsahu lékařských zpráv se zdá, že tam popsána zranění a symptomy – zejména vysoká bolestivost pravého stehna a vznikající otok bez zjevného hematomu, zvýšená hladina myoglobinu, mnohačetné hematomy, zhmožděliny a oděrky po těle stěžovatele, cirkulárně zarudlé otlaky na zápěstích a bolest hlavy – by mohly odpovídat popisovanému útoku strážníků. Začtvrté, dle Ústavního soudu nelze bez dalšího dovodit, že rozměry služebního vozidla neumožňovaly převoz stěžovatele ve skrčené poloze na podlaze a potažmo použití brachiálního násilí vůči stěžovateli (v podrobnostech viz výše bod 7 tohoto nálezu).

28. Klíčovou otázkou však je, zda lze na základě těchto dílčích důkazů a domněnek s dostatečnou mírou určitosti (mimo rozumnou pochybnost) dovodit, že stěžovatel byl podroben mučení nebo špatnému zacházení. Ústavní soud je nucen konstatovat, že nikoli. Prvním důvodem je, že stěžovatelova konzistentní tvrzení stran událostí, k nimž došlo při převozu, jsou zpochybňována srovnatelně konzistentními výpověďmi strážníků. V spisovém materiálu se přitom v současnosti nenacházejí další – přímé nebo nepřímé – důkazy, jež by jednoznačným způsobem podporovaly nebo vyvracely pravdivost té které verze událostí. Jedná se tudíž o situaci tvrzení proti tvrzení, přičemž mezi výpověďmi stěžovatele a strážníků lze v podstatných aspektech jenom stěží najít styčné body, které nerozporuje ani jedna ze stran. Druhým, zcela zásadním důvodem je, že řada významných skutečností – např. původ a mechanismus vzniku zranění stěžovatele; předpokládané stáří zranění, na něž stěžovatel poukazoval (jinými slovy, zda se v čase vyhotovení lékařských zpráv jednalo o zranění čerstvá, jak naznačuje stěžovatel, nebo naopak o zranění staršího data, jak v napadených rozhodnutích a vyrozuměních naznačují státní zastupitelství a Policie ČR); časová a prostorová možnost, resp. pravděpodobnost tvrzení stěžovatele; konzistentnost výpovědí stěžovatele a dotčených strážníků městské policie – buď nebyla zkoumána vůbec, anebo sice zkoumána byla, avšak pouze povšechným způsobem. Do dnešního dne navíc nebyl odborně zkoumán ani obsah lékařských zpráv a potažmo otázka, zda z nich lze dovodit závěr o napadení stěžovatele shora popisovaným

způsobem. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud není kompetenčně ani odborně vybaven k odbornému posouzení těchto otázek, považuje za vhodné zvolit zdrženlivý přístup.

29. Ústavní soud ze všech uvedených důvodů uzavírá, že v současné době nemůže s určitostí mimo rozumnou pochybnost vyslovit závěr o tom, zda byl stěžovatel ze strany strážníků podroben mučení nebo špatnému zacházení ve smyslu čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy, nebo nikoli. Ze stejných důvodů však považuje za nezbytné přezkoumat ústavní stížnost také prizmatem práva na účinné vyšetřování, jež vyplývá ze zákazu mučení a krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu ve smyslu čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy.

V. 2. Zákaz mučení a krutého, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu – procedurální aspekt (právo na účinné vyšetřování)

30. Úvodem Ústavní soud podotýká, že ve své judikatuře se staví zdrženlivě k návrhům stěžovatelů, kteří cestou individuální ústavní stížnosti usilují o kasaci rozhodnutí policejního orgánu o odložení věci. Vychází to z přesvědčení, že vymezení trestného činu, stíhání pachatele a jeho potrestání je zejména věcí vztahu mezi státem a pachatelem trestného činu (srov. např. usnesení sp. zn. II. ÚS 1417/18 ze dne 9. 4. 2019; usnesení sp. zn. II. ÚS 192/19 ze dne 26. 2. 2019; usnesení sp. zn. I. ÚS 84/99 ze dne 8. 4. 1999). Proto pouze stát prostřednictvím svých orgánů rozhoduje podle pravidel trestního řízení o tom, zda byl trestný čin spáchán, kdo jej spáchal, jaký trest a popř. jaké jiné újmy na právech nebo majetku pachatele lze za jeho spáchání uložit (čl. 8 odst. 2 Listiny).

31. Z pozdější judikatury nicméně vyplývá, že procesní postavení poškozeného v trestním řízení není redukovatelné toliko na zpravidla významný pramen důkazů a na subjekt, jemuž má být v trestním řízení usnadněno vyrovnání jeho majetkoprávních nároků vzniklých v přímé souvislosti se spácháním trestného činu vůči pachateli. Poškozený v trestním řízení realizuje, respektive realizovat může, i některá svá základní práva a svobody představující tzv. tvrdé jádro lidských práv, jež se nacházejí především v čl. 2 až 4 Úmluvy. Patří k nim také právo poškozeného na účinné vyšetřování [nález sp. zn. Pl. ÚS 32/16 ze dne 8. 8. 2017 (N 139/86 SbNU 369; 345/2017 Sb.), body 67 a 65].

32. Právo na účinné vyšetřování může vyplývat z rozličných základních práv zakotvených v Úmluvě a Listině [nález sp. zn. II. ÚS 3436/14 ze dne 19. 1. 2016 (N 8/80 SbNU 91)]. Původně bylo dovozeno toliko u práva na život [nález sp. zn. I. ÚS 1565/14 ze dne 2. 3. 2015 (N 51/76 SbNU 691)] a zákazu mučení a špatného zacházení (nález sp. zn. I. ÚS 860/15, cit. výše), avšak následně byla dovozena jeho existence také u zákazu otroctví a nucených prací [nález sp. zn. II. ÚS 3626/13 ze dne 16. 12. 2015 (N 216/79 SbNU 475); rozsudek ESLP ve věci T. I. a další proti Řecku ze dne 18. 7. 2019, č. 40311/10], práva na rodinný a soukromý život [nález sp. zn. I. ÚS 3196/12 ze dne 12. 8. 2014 (N 152/74 SbNU 301); rozsudek ESLP ve věci Khadija Ismayilova proti Ázerbájdžánu ze dne 10. 1. 2019 č. 65286/13 a 57270/14; rozsudek ESLP ve věci Alković proti Černé Hoře ze dne 5. 12. 2017 č. 66895/10; rozsudek ESLP ve věci M. S. proti Ukrajině ze dne 11. 7. 2017 č. 2091/13; rozsudek ESLP ve věci M. G. C. proti Rumunsku ze dne 15. 3. 2016 č. 61495/11] nebo dokonce práva na ochranu vlastnictví (rozsudek ESLP ve věci Blumberga proti Lotyšsku ze dne 14. 10. 2008, č. 70930/01).

33. Státu vznikne povinnost provést účinné vyšetřování, vznese-li poškozený hájitelné tvrzení, že byl podroben mučení nebo špatnému zacházení. Hájitelné tvrzení lze ve stručnosti charakterizovat jako takové, které není zcela nedůvěryhodné a nepravděpodobné, je možné prostorově i časově, je dostatečně konkrétní a v čase neměnné. Splnění uvedených podmínek je vždy třeba posuzovat po zvážení všech konkrétních skutkových okolností věci [nález sp. zn. II. ÚS 1398/17 ze dne 17. 10. 2017 (N 191/87 SbNU 155); nález sp. zn. I. ÚS 1042/15 ze dne 24. 5. 2016 (N 91/81 SbNU 485), bod 31; nález sp. zn. I. ÚS 860/15 ze dne 27. 10. 2015 (N 191/79 SbNU 161), bod 87]. Lékařská zpráva o zraněních zpravidla podstatně napomůže tomu, aby tvrzení bylo hájitelné (rozsudek ESLP ve věci Đurđević proti Chorvatsku ze dne 19. 7. 2011, č. 52442/09, § 86). Neodůvodněná absence lékařské zprávy naopak zpravidla povede k závěru, že tvrzení špatného zacházení hájitelné není (nález sp. zn. II. ÚS 1398/17, cit. výše, body 24 až 27; rozhodnutí ESLP ve věci Jeong proti České republice ze dne 13. 2. 2007, č. 34140/03).

34. Pro účely řízení před Ústavním soudem je to zpravidla stěžovatel, kdo musí prokázat hájitelnost svých tvrzení. Nicméně v situaci, kdy konkrétní okolnosti incidentu zcela nebo v převážné míře spadají do výlučné znalosti státních orgánů (typicky u osob omezených na svobodě), je namístě, aby bylo dané pravidlo modifikováno. Obstarání důkazů o špatném zacházení by totiž bylo pro stěžovatele, který byl v čase tvrzeného útoku do jisté míry izolován od okolního světa a dalších osob, jež by mu mohly pomoci zajistit nezbytné důkazy, krajně obtížné až nemožné (nález sp. zn. II. ÚS 2077/17 ze dne 26. 3. 2019; nález II. ÚS 1398/17, cit. výše, bod 23; nález sp. zn. I. ÚS 1042/15, cit. výše; srov. také rozsudek velkého senátu ESLP ve věci El-Masri proti Bývalé jugoslávské republice Makedonie ze dne 13. 12. 2012, č. 39630/09, § 152; rozsudek ESLP ve věci Mete a další proti Turecku ze dne 4. 10. 2011, č. 294/08, § 112; rozsudek ESLP ve věci Rivas proti Francii ze dne 1. 4. 2004, č. 59584/00, § 38 a mnoho dalších). Ústavní soud proto dospěl k závěru, že v takových situacích musí příslušné orgány z vlastní iniciativy obstarat veškeré důkazy o incidentu, včetně zajištění podrobného vyličení okolností domnělou obětí, forenzních důkazů a odborných lékařských vyjádření, která poskytnou úplné a přesné záznamy o případném zranění a objektivní analýzu lékařských nálezů, zejména co se příčiny zranění týče (nález sp. zn. I. ÚS 860/15, cit. výše, bod 89). Pakliže příslušné orgány této povinnosti nedostojí, stěžovatel byl v rozhodné době v moci policie nebo jiného orgánu moci veřejné s pravomocí omezit jej na svobodě a po propuštění vykazoval známky zranění, Ústavní soud bude mít za to, že stěžovatelova tvrzení jsou hájitelná.

35. Povinnost provést účinné vyšetřování vyplývající z čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy je ovšem povinností prostředků, nikoli výsledku. Povinnost státních orgánů vyšetřovat a stíhat nemůže být absolutní, neboť empirické poznatky ukazují, že mnoho trestných činů zůstává neobjasněných nebo nepotrestaných i přes rozumnou snahu orgánů státu. Obsahem této povinnosti je tak spíše zajistit, že příslušné státní orgány budou jednat kompetentně, efektivně a vynaloží veškerou snahu, kterou po nich lze rozumně vyžadovat, aby věc řádně prošetřily, objasnily a aby jejich konání bylo v obecné rovině způsobilé vyústit v potrestání odpovědných osob (nález sp. zn. I. ÚS 3196/12, cit. výše).

36. Vyšetřování prováděné orgány činnými v trestním řízení, včetně fáze před zahájením trestního stíhání, musí splňovat kumulativně následující požadavky: musí být a) nezávislé a nestranné, b) rychlé, c) podrobené kontrole veřejnosti a umožňující aktivní

participaci poškozeného a d) důkladné a dostatečné. Pouze za splnění těchto kumulativních podmínek bude možné označit provedené vyšetřování za účinné a souladné se stěžovatelskými právy dle čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy.

V. 2. 1 Omezení stěžovatele na svobodě

37. Předtím, než se bude Ústavní soud zabývat hájitelností tvrzení stěžovatele a naplněním požadavků účinného vyšetřování ze strany dotčených orgánů činných v trestním řízení, je nezbytné odpovědět na otázku, zda byl stěžovatel v době tvrzeného incidentu omezen na svobodě a nacházel se v moci orgánů veřejné moci. Nyní posuzovaná věc totiž není zcela klasickým případem tzv. policejního násilí na osobě, jež byla v čase incidentu kupříkladu zadržena, zatčena, nacházela se ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. Stěžovatel byl v době incidentu „toliko“ předveden na policii za účelem zjištění jeho totožnosti podle § 13 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obecní policii“).

38. Oprávnění předvést fyzickou osobu na policii za účelem zjištění její totožnosti je jedním z nejzásadnějších oprávnění obecní (městské) policie, jež může citelným způsobem zasáhnout do práv a svobod této osoby. Předvedením je totiž, byť krátkodobě, omezena osobní svoboda dotčené osoby [rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 10. 2017 č. j. 1 As 196/2017-25 (NSS 7944/2017), body 18–19]. Dle judikatury i právní doktríny předvedení nemůže být nikdy dobrovolné a „z logiky věci vyplývá, že souhlas s předvedením de facto nelze udělit, ostatně ani sám zákon o obecní policii takový institut souhlasu nezná. Předvedení se tak děje vždy jednáním policie, souhlas osoby není podstatný, přičemž lze rozlišovat pouze to, s jakou intenzitou je předvedení realizováno“ (Vetešník, P., Jemelka, L. Zákon o obecní policii. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 248; srov. také rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 1. 2017 č. j. 6 A 1/2015-48). Ostatně z judikatury Ústavního soudu a ESLP vyplývá, že pro účely čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy postačuje, je-li stěžovatel omezen na svobodě pouze fakticky (nálezy sp. zn. II. ÚS 2077/17, cit. výše, bod 23; rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Bouyid proti Belgii, cit. výše, § 84). Ústavní soud proto dospěl k dílčímu závěru, že v době incidentu byl stěžovatel omezen na svobodě a nacházel se v moci městské policie.

V. 2. 2 Hájitelnost stěžovatelských tvrzení

39. Dále se Ústavní soud zabýval otázkou, zda stěžovatel vznesl hájitelné tvrzení, tedy takové tvrzení, které není zcela nedůvěryhodné a nepravděpodobné, je možné prostorově i časově, je dostatečně konkrétní a v čase neměnné a je zpravidla podpořeno lékařskou zprávou. Současně je vhodné předeslat, že hájitelnost tvrzení nelze ztotožňovat s praktickou jistotou, že stěžovatel byl podroben špatnému zacházení, protože nelze vyžadovat ani stejně vysoký důkazní standard jako u namítaného porušení substantivního aspektu čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy (v podrobnostech viz výše body 30 a 34 tohoto nálezu).

40. Jak již bylo uvedeno výše, stěžovatelova tvrzení stran namítaného útoku strážníků městské policie v průběhu převozu na MOP Benediktská jsou poměrně konzistentní a v čase neměnná. Prokazatelně již dne 1. 8. 2016, pouhých pár hodin po incidentu, uváděl, že strážníci jej po zákroku před autem a nasazení pout hodili na podlahu v zadní části služebního vozidla, a to v poloze vleže na levé straně těla s hlavou umístěnou v prostoru

mezi sedadly, kde jej jeden ze strážníků měl bít, kopat kolenem do pravého stehna a dalších částí těla nebo projíždět mu botami po spoutaných rukách. Srovnatelná tvrzení se následně objevují prakticky i ve všech jeho pozdějších podáních.

41. Jeho tvrzení jsou možná také časově a prostorově. Skutečnost, že dne 1. 8. 2016 kolem 18:25 hod. strážníci využili své oprávnění předvést stěžovatele na policii za účelem zjištění totožnosti podle § 13 zákona o obecní policii, není rozporována. Rovněž není rozporováno ani to, že při převozu z Nemocnice Na Františku na MOP Benediktská byl stěžovatel ve společnosti a v moci výše jmenovaných strážníků městské policie. Uspořádání zadního prostoru služebního vozidla zn. VW Transporter, jak bylo zjištěno při ohledání věci, v podstatných rysech odpovídá popisu a nákresu stěžovatele. Navíc – navzdory přesvědčení policejního orgánu a státních zastupitelství o opaku – ani rozměry zadního prostoru služebního vozidla *prima facie* nevylučují možnost, že v nich mohlo dojít k použití brachiálního násilí vůči stěžovateli. K útoku mělo dojít ve volném prostoru v zadní části vozidla, jenž má rozměry 135 cm (výška) x 130 cm (délka) x 47 cm, resp. 67 cm (šířka); k tomu je nutno připočítat také další volný prostor mezi druhou a třetí řadou sedadel, v němž měla být umístěna hlava a vrchní část těla stěžovatele. Vedle tohoto prostoru se nacházelo několik volných sedadel. Navíc dle lékařské zprávy z Thomayerovy nemocnice stěžovatel v době incidentu vážil 75 kg a měřil 168 cm, tedy byl nižší postavy. Vzhledem k uvedeným skutečnostem má Ústavní soud za to, že stěžovatelova tvrzení nejsou prostorově nepravděpodobná.

42. O tom, že tvrzení stěžovatele nejsou zcela nedůvěryhodná nebo nemožná, svědčí také předložené lékařské zprávy. Ze záznamu o výjezdu rychlé zdravotnické pomoci vyplývá, že stěžovatel sice odmítal spolupracovat a odpovídat na dotazy při odběru anamnézy, avšak nevykazoval žádná „*vidit.(viditelná – pozn.) poranění*“ a byl evidován jako chodící pacient. Rovněž v lékařské zprávě z Nemocnice Na Františku ze dne 1. 8. 2016, 18:05 hod. stojí, že ač stěžovatele nebylo pro nespolečnost možno vyšetřit, byl bez známek traumatu. Naopak z pozdějších lékařských zpráv plyne, že stěžovatel již známky traumatu jevil. Dle první lékařské zprávy měl stěžovatel na těle mnohačetné hematomy, na zápěstích měl stopy po poutech, při vyšetření dolních končetin byla pozorována palpačně silně algická reakce na pravé stehno, v krvi stěžovatele byla mj. naměřena vysoká hladina myoglobinu, „*susp. po úderech do svalů,*“ a stěžovatele bolela po úderech hlava a krk (viz zpráva z Nemocnice na Bulovce ze dne 1. 8. 2016 z 23:44 hod.). Z druhé lékařské zprávy mimo jiné plyne, že na pažích stěžovatele se objevily „*bilat. cirkulárně zarudlé otlaky,*“ dále erytém v oblasti břicha a hrudníku, oděrky na hlavě a na pravém stehně vznikl otok „*zatím bez zjevného hematomu (obvod levého stehna 45 cm ve stejné výšce pravé stehno 54 cm).*“ V důsledku kontuze pravého stehna byl stěžovatel „*t. č. pro bolest prakticky imobilní*“ (viz zpráva z Thomayerovy nemocnice ze dne 2. 8. 2016 z 05:02 hod.). V krvi stěžovatele byly navíc při prvotních vyšetřeních v Nemocnici na Bulovce naměřeny nezanedbatelně zvýšené hodnoty myoglobinu, což by mohlo indikovat nedávné zranění svalů (viz výše bod 8 tohoto nálezu). Identická zranění byla konstatována také v lékařských zprávách z Nemocnice Říčany a LDN Třebotov, v nichž byl stěžovatel postupně hospitalizován od 2. 8. do 19. 8. 2016.

43. Na jedné straně tudíž lze přisvědčit policejnímu orgánu a oběma státním zastupitelstvím, že z lékařských zpráv nelze jednoznačně dovodit, že stěžovatel před incidentem žádná zranění neměl. Stěžovatel patrně odmítal spolupracovat, protože vyšetření pracovníky rychlé záchranné služby a lékaři v Nemocnici Na Františku mohlo být pouze zběžné. Na druhé straně ale nelze souhlasit s jejich závěrem, že stěžovatel po

incidentu nevykazoval žádná zranění svědčící o tom, že mohl být podroben špatnému zacházení, a pokud nějaká zranění měl (oděrky, hematomy, otoky apod.), jednalo se pouze o drobná a nezávažná zranění neurčitého původu a stáří, jež nevyžadovala speciální zdravotní péči. Ústavní soud rovněž vyslovuje nesouhlas s jejich závěrem, že stěžovatel byl hospitalizován výlučně z důvodu zánětu v dutině ústní a infekčního onemocnění, neboť tato tvrzení jsou v přímém rozporu s obsahem předložených lékařských zpráv.

44. Ze všech uvedených důvodů dospěl Ústavní soud k dílčímu závěru, že stěžovatel vznesl hájitelné tvrzení, pročež příslušným orgánům činným v trestním řízení vznikla povinnost provést účinné vyšetřování. Ústavní soud přitom přihlédl k tomu, že jedinými přímými svědky namítaného napadení v služebním vozidle byl stěžovatel, tedy domnělá oběť, a strážníci městské policie, pročež by pro stěžovatele bylo prakticky nemožné obstarat dostatečné množství důkazů o hájitelnosti svých tvrzení, resp. o tom, že při převozu na MOP Benediktská s ním bylo zacházeno v rozporu s čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy. Ústavnímu soudu proto postačovalo, že stěžovatel byl v rozhodné době omezen strážníky na svobodě, po propuštění vykazoval lékařsky zdokumentované známky zranění a jeho konzistentní tvrzení nejsou *prima facie* časově nebo prostorově nemožná.

V. 2. 3 Naplnění požadavků účinného vyšetřování

45. Ústavní soud zkoumal, zda vyšetřování provedené ve věci stěžovatele bylo účinné a splňovalo požadavky a) nezávislosti a nestrannosti, b) rychlosti, c) veřejné kontroly a participace stěžovatele jakožto poškozeného, d) důkladnosti a dostatečnosti. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá porušení požadavku nestrannosti a zejména pak požadavku důkladnosti a dostatečnosti; porušení dalších aspektů práva na účinné vyšetřování namítáno není. Ústavní soud proto pouze v krátkosti konstatuje, že na základě informací obsažených ve spisovém materiálu neshledal ústavně relevantní pochybení v oblasti nezávislosti, rychlosti nebo veřejné kontroly provedeného šetření.

46. Sporným bylo především naplnění požadavku nestrannosti. Konkrétně stěžovatel namítal, že příslušné orgány činné v trestním řízení ho protiústavním způsobem znevýhodňovaly pro jeho sociální status a naopak nekriticky favorizovaly tvrzení strážníků městské policie. Poukazuje přitom na nález sp. zn. I. ÚS 520/16, cit. výše, z něhož vyplývá, že „v demokratickém právním státě, v němž jsou si všichni lidé rovni, nelze obecně bez dalšího přikládat vyšší váhu výpovědím policistů jako příslušníků mocenských složek oproti výpovědím jednotlivců, vůči nimž jsou policejní či jiné státní pravomoci vykonávány. To platí zejména v případě konfliktu mezi policisty a jednotlivci, vůči nimž policisté zasahují. Podezření na nezákonné jednání představitelů státní moci je zásadně velmi závažné a opačný přístup, tedy automatické favorizování jejich výpovědi před výpověďmi údajných poškozených, by podstatně znesnadnil, ne-li téměř vyloučil, odhalování a potírání jejich nezákonné činnosti, včetně například zcela nepřipustného nezákonného násilného jednání příslušníků policie, kteří naopak mají dbát na bezpečnost a dodržování právních norem ve společnosti.“ Napadená rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení budou tudíž shledána protiústavními, je-li v nich pravdivost a věrohodnost výpovědí příslušníků bezpečnostních složek (v nyní posuzované věci majících postavení osob podezřelých ze spáchání trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby) dovozována toliko z faktu, že se jedná o příslušníky bezpečnostních složek, kdežto výpovědím oběti policejního násilí je bez dalšího připisována nižší míra věrohodnosti, a to navíc s implicitním či explicitním poukazem na její sociální status.

47. Ústavní soud v této souvislosti předesílá, že z obsahu napadených rozhodnutí plyne, že dotčené orgány pracovaly se třemi premisami. Zaprvé, věrohodnost tvrzení stěžovatele je obecně nízká, neboť se jedná o „*potíživistu*“ se sklony k verbální agresivitě, jemuž z tohoto důvodu odmítly dále poskytovat své služby některé organizace poskytující pomoc lidem bez domova. Zadruhé, věrohodnost tvrzení strážníků městské policie je naopak z povahy věci vysoká. Zatřetí, stěžovatel jakožto osoba bez domova mohl přijít k namítaným zraněním kdykoliv před incidentem ze dne 1. 8. 2016, pročez jejich lékařsky doložené existenci nelze přikládat příliš velkou váhu; alternativně, tato zranění odpovídají běžnému zákroku městské policie; alternativně, jedná se o zranění nezávažného charakteru a stěžovatel byl hospitalizován ze zcela odlišných důvodů.

48. Konkrétně lze poukázat na vyjádření policejního orgánu, že vzhledem k stěžovatelovu problematickému způsobu komunikace a jeho vyloučení ze sociálních služeb tam uvedené neziskové organizace lze dovodit, že „*oznamovatel skutečně podal tr. oznámení ve snaze se strážníkům tzv. „pomstít“, neboť nebylo žádným způsobem prokázáno, že by ho tito zbili (...)*“. Důkaz na sociální status stěžovatele lze vysledovat také v usnesení obvodního státního zastupitelství, v němž je nejprve zdůrazněna stěžovatelova verbální agresivita a následně je dovozeno, že „*přisoudit věrohodnost jeho tvrzením, jak mu bylo jinými osobami ublíženo, by tak bylo velmi obtížné, byť samozřejmě nelze a priori vyloučit, že by v dané konkrétní situaci mohl výjimečně uvádět pravdu*“. V návaznosti na to je konstatováno, že dle lékařských zpráv byl stěžovatel „*propuštěn v celkově dobrém stavu, bez nutnosti hospitalizace; při vyšetření byla diagnostikována pouze nezávažná poranění, a to zhmoždění hlavy, hrudníku, břicha a pravého stehna, oděrky a na obou zápěstích strangulační rýhy, tedy zranění neodpovídající brutálnímu násilí, které poškozený popisuje, nýbrž odpovídající standardnímu služebnímu zákroku strážníků, během kterého musely být použity donucovací prostředky, kdy zároveň v dané věci rovněž je třeba připustit, resp. není možné vyloučit, že některá z těchto poranění (vyjma strangulačních rýh na zápěstích po přiložení pout) mohl utrpět oznamovatel při nějakém jiném incidentu ještě dříve, než byl převezen do Nemocnice Na Františku*“. Na základě těchto úvah obvodní státní zastupitelství konstatovalo, že stěžovatelova stížnost proti usnesení o odložení věci je nedůvodná. V napadeném vyrozumění městského státního zastupitelství je následně uvedeno, že při hodnocení věrohodnosti osoby poškozeného nepoužila obvodní státní zástupkyně vhodnou formulaci, avšak to nelze považovat za důkaz její podjatosti nebo zaujatosti vůči stěžovateli. Městské státní zastupitelství se rovněž přiklonilo k závěru o nízké závažnosti stěžovatelových zranění a (ničím nepodloženému) závěru, že „*poškozený mohl některá zranění utrpět již před převozem do nemocnice*“.

49. Úvahy stran (ne)věřohodnosti tvrzení stěžovatele, jeho sociálního statusu, možných příčin jeho zranění a důvodů hospitalizace lze naopak postavit do kontrastu s praktickou absencí úvah o věrohodnosti tvrzení podezřelých strážníků městské policie. Touto otázkou se okrajově zabýval pouze policejní orgán, jenž nejprve zrekapituloval obsah jejich vysvětlení podaných podle § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu a v návaznosti na to uvedl, že „*výpovědi strážníků, že situace na místě proběhla tak, jak vypovídají, potvrzují i hlášení REDAT na OPES Městské policie*“, která byla podána „*bez prodlení, naprosto v klidu a profesionálně*“. V dalších napadených rozhodnutích je už patrně vycházeno z předpokladu, že výpovědi strážníků je nutno považovat bez dalšího za pravdivý, korektní a úplný popis událostí, k nimž mělo dojít při převozu stěžovatele na MOP Benediktská.

50. V obecné rovině Ústavní soud nemůže nic vytknout snaze orgánů činných v trestním řízení posoudit hodnověrnost všech důkazů získaných v trestním řízení (výpověď stěžovatele nevyjímaje) za účelem poskytnutí náležité ochrany ústavně zaručeným právům podezřelých strážníků. Z ústavního hlediska nicméně nelze akceptovat, aby orgány činné v trestním řízení – více či méně důkladným a korektním způsobem – ověřovaly věrohodnost výpovědi pouze u některé z dotčených osob a u jiné ji dovozovaly na základě vžitých představ nebo stereotypů. Takový postup se příčí principu rovnosti osob v důstojnosti i právech, jenž plyne z čl. 1 Listiny, a potenciálně může zasahovat také do dalších základních práv a svobod stěžovatele.

51. Ústavní soud se proto nemohl ztotožnit se závěrem městského státního zastupitelství, že shora citované pasáže rozhodnutí policejního orgánu a obvodního státního zastupitelství byly pouhými nevhodnými formulacemi. Z ústavní stížnosti napadených rozhodnutí je totiž zřejmý sklon dotčených orgánů bez kritické reflexe bagatelizovat tvrzení stěžovatele, protože je osobou žijící na okraji společnosti, a naopak nekriticky upřednostňovat tvrzení strážníků městské policie. Ústavní soud tedy uzavírá, že příslušné orgány nejednaly v souladu s požadavkem nestrannosti vyplývajícího ze stěžovatelova práva na účinné vyšetřování.

52. Spornou otázkou bylo také naplnění požadavku důkladnosti a dostatečnosti provedeného vyšetřování. Požadavek důkladnosti a dostatečnosti znamená, že orgány musí přijmout přiměřené kroky, jež mají k dispozici, pro zajištění důkazů o incidentu, včetně mimo jiné očitých svědectví a použití forenzních metod. Závěry šetření nesmějí být založeny na ukvapených nebo nepodložených domněnkách. Naopak musejí vycházet z důkladné, objektivní a nestranné analýzy všech relevantních skutečností. Jakékoliv nedostatky ve vyšetřování, které podřívají jeho schopnost zjistit okolnosti případu, povedou k rozporu s požadovanou mírou účinnosti vyšetřování (nález sp. zn. I. ÚS 1565/14 cit. výše, bod 56).

53. Ve vztahu k nyní projednávané ústavní stížnosti se do popředí dostává zejména otázka posouzení zdravotního stavu stěžovatele a obsahu předložených lékařských zpráv, resp. obecněji zdravotní dokumentace stěžovatele z období těsně před a po tvrzeném napadení strážníky městské policie. Od samého počátku existoval značný rozdíl v tom, jak stěžovatel a orgány činné v trestním řízení hodnotili obsah předložené zdravotní dokumentace, v čem spatřovali důvody hospitalizace a jak nazírali na závažnost, příčiny, čas a způsob vzniku zdokumentovaných zranění stěžovatele. Lze rovněž předpokládat, že orgány činné v trestním řízení si musely být vědomy odborné povahy předestřených otázek stran zdravotního stavu stěžovatele a jejich klíčového významu pro posouzení věci. Ústavní soud se tudíž musí pozastavit nad tím, že policejní orgán nevyužil možnost vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů nebo zadat vypracování znaleckého posudku ve smyslu § 158 odst. 3 písm. b) trestního řádu, přičemž tento nedostatek nebyl následně odstraněn ani obvodním nebo městským státním zastupitelstvím. Místo toho se všechny dotčené orgány spokojily s vlastním, výlučně laickým posouzením obsahu zdravotnické dokumentace stěžovatele, na jehož základě konstatovaly, že stěžovatelova zranění neodpovídají intenzivnímu brachiálnímu násilí, jsou neurčitého původu a stáří a pro hospitalizaci stěžovatele byla prakticky bezvýznamná. Takový postup nemůže Ústavní soud aprobovat.

54. Ústavní soud se taktéž musí pozastavit nad tím, že příslušné orgány činné v trestním řízení bez dalšího přebraly tvrzení obviněných strážníků městské policie, že jejich služební vozidlo zn. VW Transporter je příliš „malé“ na to, aby v něm mohl být stěžovatel převážen ve skrčené poloze na podlaze, jak popisuje, a případně aby vůči němu jeden ze strážníků použil uvnitř vozidla brachiální násilí. Policejní orgán sice provedl ohledání věci podle § 113 trestního řádu a pořídil fotografickou dokumentaci služebního vozidla strážníků, na základě čehož zjistil, že se jedná o vozidlo zn. VW Transporter s třemi řadami sedadel a u zadních bočních dveří je volný prostor o velikosti 135 cm (výška) x 130 cm (délka) x 47 cm, resp. po započtení šířky schodu u zadních dveří 67 cm (šířka); k tomuto volnému prostoru bezprostředně přiléhají dvě řady sedadel (přesněji řečeno druhá a třetí řada sedadel ve vozidle), mezi nimiž je další volný prostor na podlaze. Právě v tomto prostoru mělo dojít k napadení stěžovatele jedním ze strážníků městské policie, a to tak, že stěžovatel ležel na podlaze a daný strážník seděl na jednom z přiléhajících sedadel a do stěžovatele kopal, bil jej a projížděl mu botami po spoutaných rukách. Se získanými informacemi nicméně žádný z příslušných orgánů činných v trestním řízení nepracoval a neověřoval, jestli prostory služebního vozidla umožňovaly, aby v nich došlo k popisovanému napadení. Místo toho – bez jakékoliv kritické reflexe, snahy o ověření nebo bližšího odůvodnění – přebraly do svých rozhodnutí tvrzení strážníků, že služební vozidlo je příliš „malé,“ pročež v něm nemohlo dojít k použití shora popisovaného brachiálního násilí vůči stěžovateli.

55. Příslušné orgány tudíž nepodnikly všechny kroky k zajištění důkazů o incidentu, které po nich lze rozumně požadovat, a závěry jejich šetření nebyly založeny na důkladné a nestranné analýze všech relevantních skutečností. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že provedené šetření nenaplnilo ani požadavek důkladnosti a dostatečnosti vyšetřování vyplývajícího ze stěžovatelova práva na účinné vyšetřování.

56. Ústavní soud shrnuje, že stěžovatel byl v době incidentu omezen na svobodě, vznesl hájitelné tvrzení o tom, že byl podroben špatnému zacházení ve smyslu výše citovaných ustanovení, pročež státu vznikla povinnost provést účinné vyšetřování, a šetření provedené příslušnými orgány činnými v trestním řízení nebylo v souladu s požadavkem nestrannosti a požadavkem důkladnosti a dostatečnosti. Na základě toho dospěl k závěru, že policejní orgán, obvodní státní zastupitelství a městské státní zastupitelství porušily stěžovatelovo právo na účinné vyšetřování, jež plyne z čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy.

VI. Závěr

57. Ústavní soud konstatuje, že Česká republika je stát, který je založen na demokratických hodnotách a účtá k právům a svobodám člověka (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Vyspělost a humanita každé společnosti se přitom pozná i podle způsobu, jakým zachází s těmi nejzranitelnějšími osobami, tedy s těmi, kdo se z jakýchkoli důvodů ocitli na jejím okraji, a zda i u nich respektuje, že jsou svobodní a rovní si s ostatními v důstojnosti i právech. Každá lidská bytost totiž musí být bez výjimek chráněna před mučením nebo špatným zacházením v rozporu s čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy (nálezn sp. zn. I. ÚS 860/15, cit. výše, bod 84).

58. To, jakým způsobem se orgány státu dokážou vyrovnat s případy tvrzeného policejního násilí a případně také se souvisejícím nařčením z garantování beztrestnosti příslušníkům moci veřejné, je pomyslným lakmusovým papírkem jejich kvality,

odbornosti a vyspělosti. Příslušné orgány proto na jedné straně musejí poskytnout náležitou ochranu ústavně chráněným právům obviněných, avšak na druhé straně musejí také vyvinout skutečnou a efektivní snahu obstatat důkazy o incidentu, věc objasnit a, existuje-li důvodné podezření, že došlo ke spáchání trestného činu, přivést pachatele k odpovědnosti.

59. V rozporu s těmito ústavními kautelami orgány činné v trestním řízení nevyvinuly skutečnou a řádnou snahu věc objasnit, čímž porušily právo stěžovatele na účinné vyšetřování podle čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy. Ačkoli stěžovatel vznesl hájitelné tvrzení, že dne 1. 8. 2016 byl podroben špatnému zacházení se strany strážníků městské policie, příslušné orgány se jeho tvrzeními zabývaly pouze povrchně, nezajistily řadu esenciálních důkazů, jež by byly s to přispět k objasnění věci, příp. zajištěné důkazy hodnotily nezřídká předsudečně, nekriticky a laicky (bez náležitých odborných znalostí). Jejich postup proto nedostal požadavku nestrannosti a požadavku důkladnosti a dostatečnosti vyšetřování.

60. Z uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl, neboť napadenými rozhodnutími orgánů činných v trestním řízení bylo porušeno právo stěžovatele na účinné vyšetřování podle čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy. Ústavní soud proto zrušil napadená rozhodnutí podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 10. prosince 2019

Vojtěch Šimíček
předseda senátu